

Smo nevarnost zajezili?

V zadnjem času veliko pozornosti namenimo varstvu okolja. Onesnaženost zraka in vode, ki jo povzročajo delovne organizacije, je namreč že tako velika, da so ukrepi nujni. Samo na območju Ljubljane nevarne snovi kot so odplake iz galvan, tekstilne industrije, industrije celuloze in papirja, proizvodnje umetnih gnojil in še vrste drugih

spušča v vodo kar preko sto delovnih organizacij. In vrsto let so se obnašale vse preveč podjetniško, malomarno so ravnale z nevarnimi snovmi, zato sta tudi zaskrbljenost in strah ljudi velika. To še posebej velja za Medvode, kjer je strnjeno veliko onesnaževalcev, kot so Aero, Donit, Slovenijales-Sora.

na sežig čistega žvepla, ki se je odvijal v popolnoma zaprtem prostoru. Na zahtevo inšpekcijskih služb pa so že leto dni zatem morali zgraditi novo toplarno z uporabo zemeljskega plina in tako opustiti staro tehnologijo, pri kateri so letno uporabljali 15 tisoč ton premoga kar, 900 ton SO_2 plina je uhajalo in zadrževalo okolje. Z otvoritvijo novega obrata za kuhanje celuloze pa so žveplov dioksid skorajda popolnoma zajezili. Zaradi okvar, plin tu pa tam še uide, a le v neznatnih količinah.

Se tako velika vlaganja, v to zdaj sodobno tovarno, ki ji v Evropi skoraj da ni primere, in dobra volja še nista dovolj. Namreč, kljub izgradnji vodočistilne naprave, ki že deset let deluje brezhibno, Aero še vedno onesnažuje Soro, saj se vanjo odteka 75 % topnih lesnih komponent. Voda je zato temno rjava, a zdravstveni delavci in inšpekcijske službe zatrjujejo, da te snovi niso nevarne, ne za zdravje ljudi in ne za življenje v reki. Seveda pa takšno mnenje ni nikakršno opravičilo in jih tudi ni uspavalo, saj pogumno snujejo naprej. Z novo tovarno pinotana naj bi končno le zajeli vse odpadne vode. Ta naložba v ekologijo je za Aero velik zalogaj, saj bo zanjo treba odšteti kar 10 milijard dinarjev.

Ob vseh teh prizadevanjih pa ne gre prezreti, da so, v skrbi za čisto okolje, še pred leti vlagali tudi v izgradnjo kolektorja za odpadne vode, ki naj bi ga speljali in priključili na Centralno čistilno napravo v Zalogu, a ta je še vedno v snovanju. In dokler je ne bodo zgradili, bodo v Aeru še naprej kršili stroge predpise ter plačevali, po novem zakonu zelo visoke denarne kazni, za varovanje in saniranje vodnih virov pa Območni vodni skupnosti Ljubljana — Sava tudi velik prispevek.

Donit je še do pred nekaj leti »slovel« kot največji onesnaževalec zraka v Medvodah, kajti občasno, zlasti ob nižjem zračnem tlaku, so jim v zrak uhajali fenolni hlapi. Ti hlapi so bili neprijetnega vonja in obenem dražili človeška pljuča.

Tega vonja ni več, ampak Medvodčani ga še niso pozabili, kajti nekateri Donit še vedno uvrščajo med največje onesnaževalce zraka. Ta trditev seveda ne drži, saj so v Donitu pred petimi leti zgradili čistilno napravo, v kateri sežigajo fenolne hlape. Zanj so takrat odšteli 150 milijonov dinarjev. Žal pa, tako pravijo vodilni delavci v Donitu, Medvodčani ne vedo ali pa nočejo vedeti, da so pred petimi leti, ko je bila sežigalna naprava z visokim dimnikom zgrajena, o tem obvestili javnost, navsezadnje pa je najboljši dokaz, da v Medvodah nič več ne smrdi po Donitovem fenolu.*

Sežigalna naprava v Donitu je obenem energetskega objekta, saj izkoriščajo temperaturo, ki se ustvarja z gorenjem zemeljskega plina in fenolnih hlapov še za ogrevanje, sihten zrak in podobno. Z energetskega

Klara Šubic

Zaradi pen, ki pogosto plavajo na reki Sori, menim, da je največji onesnaževalec vode v Medvodah tovarna Aero Celuloza. Menda že imajo čistilne naprave in čudim se, zakaj jih ne uporabljajo. Zrak je do nedavnega najbolj onesnaževal Donit, ki pa sedaj uporablja čistilno napravo. Ob spremembah zračnega tlaka pa zavonjamo smrad zdaj iz ene zdaj iz druge tovarne.

Posebej pozimi k onesnaževanju zraka dodajo »prispevek« še dimniki iz privatnih hiš, saj je v Medvodah toliko saj, da posivi sneg.

Dragica Šolar

Kaj spušča v reko Soro tovarna Aero Celuloza, ne vem. Kar že je, močno onesnažuje to našo reko. Kadar je poleti manj vode v Sori, ima še neprijeten vonj. Poleg tovarn, ki spuščajo včasih v zrak pline, so veliki onesnaževalci okolja tudi številni zasebni dimniki. Krajanje se ogrevajo pretežno s premogom, ki povzroča saje in smog. Kurjava na olje in elektriko je očitno postala predraga. Med drugim imamo v Medvodah le v enem stanovanjskem naselju skupno centralno ogrevanje, ostali pa se v stanovanjskih blokih ogrevajo z lastnimi pečmi, v glavnem na premog. Dodajati k temu še kaj več besed je najbrž odveč.

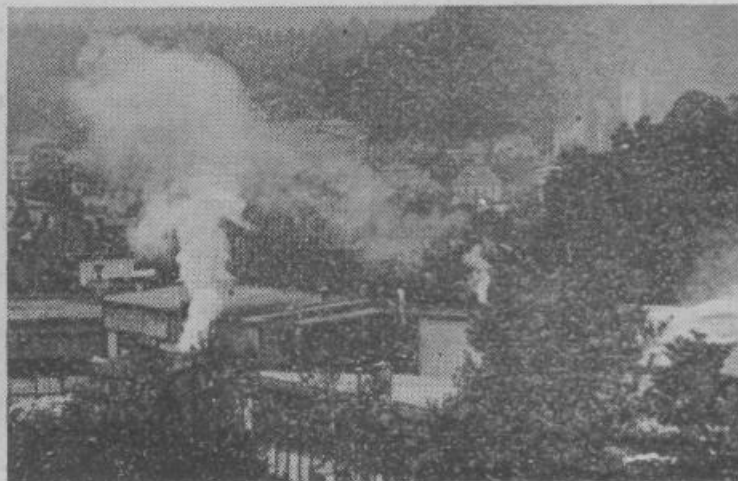
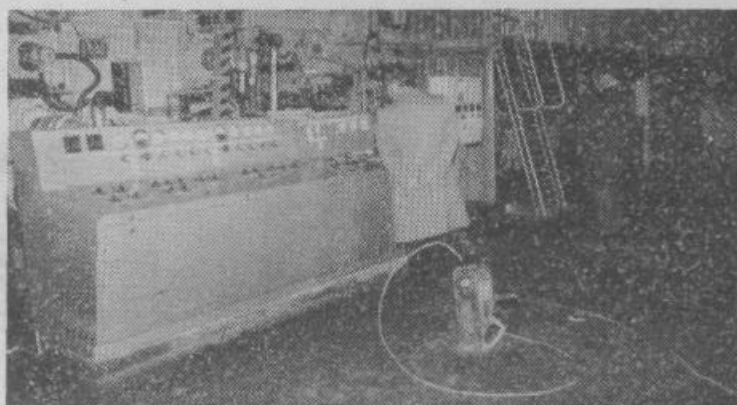
Jože Sedej

Odkar nekoliko bolj poudarjamo varstvo okolja so tovarne precej storile zaboljšanje razmer. Seveda še vse tovarne onesnažujejo zrak in vodo v Medvodah. V večini tovarn še vedno kaj uide v zrak pa tudi s kanalizacijo še marsikaj uide v vodo. Navsezadnje dež spere z dvorišč tovarn precej strupenih snovi. Aero Celuloza spušča v vodo odpadke, ki pa niso strupeni. Verjetno bolj kot Celuloza onesnaži vodo Žirovski vrh.

V domači peči pa ljudje s premogom ne znajo kuriti, zato je toliko saj. Premog mora goreti z vrha in ne kot drva od spodaj navzgor. Osebnost seveda zavzemam, da tovarne pred pričetkom gradnje novih proizvodnih obratov izdelajo načrte tudi za čistilne naprave

tere je v velikih količinah uhajal v ozračje prah železovega oksida, za kuhanje celuloznega lesa pa so uporabljali zelo staro tehnologijo, ki ne prizanaša nikomur, saj je na tono celuloze uhajalo kar 180 kg žvepla. Skratka strup in samo strup, ki je zbudil slehernega delavca — krajana, ki mu pač ni vseeno, v kakšni vodi se namaka in kakšen zrak vdihuje. Tako so pred trinajstimi leti krepko posegli v okolje in velik del strupa zajezili. Najprej so opustili tehnologijo praženja pirita in kljub dragi surovini iz uvoza prešli

Krajanje se seveda upravičeno razburja, saj temno rjava barva reke Sore in občasno onesnažen zrak opozarjata in obtožujeta. V Aeru so si edini, da so krajanje le premalo seznanjeni o tem, koliko truda in denarja je že vloženo v obnovo in posodobitev, te skoraj 100 let stare tovarne. Še pred leti je bil Aero zares velik onesnaževalec ozračja in vode, saj je pri svoji proizvodnji uporabljal te tiste najbolj cene in strupene snovi, za toplotno energijo so uporabljali denimo le premog, pirito so sežigali v napravi, iz ka-

ONESNAŽEVALCI!

V medvoški trgovini Sloga na leto prodajo približno 2000 ton premoga in briketov za zasebna in nekatera družbena kušišča

objektom vsaj delno pokrivajo visoke stroške sežiga plinov in vzdrževanja drugih čistilnih naprav.

Varovanje okolja v medvoškem delu Donita predstavlja v ceni izdelka precejšen strošek. Poleg sežigavanja plinov se ukvarjajo tudi z drugimi, nič manj zapletenimi postopki uničevanja odpadkov. Trdne odpadke vozijo v komunalno jamo v Smlednik, kamor so morali pred letom vložiti, skupaj z nekaterimi drugimi organizacijami združenega dela, znatna finančna sredstva. Jamo, v katero vozijo odpadke, je bilo treba ograditi, urediti dovoze ter organizirati čuvajsko službo. V to odlagališče pa ne vozijo vseh trdnih odpadkov, ker so predpisi glede tega zelo strogi. Donitovi strokovnjaki pravijo, da bi jih po njihovi presoji lahko tja vozili veliko več, brez škode za okolje ali kasnejše vplive na naravo. Vendar, kot smo že zapisali, predpis je predpis.

Tudi normativi glede shranjevanja tekočih odpadkov so zelo strogi. Vsa odpadna olja zbirajo v posebne zabojnike, ki jih imajo nameščene v izolirnem prostoru na tovarniškem dvorišču, kjer čakajo, da jih bodo uničili s pomočjo ljubljanskega konzorcija, ki je bil za to tudi ustanovljen, a žal svoje naloge ni opravičil. V nekaterih organizacijah združenega dela, ki so dolžne predelovati take odpadke, postavljajo pred ozde skoraj nesprejemljive pogoje. Tako pravijo, da odpadke prevzamejo le v posebnih zabojnikih, ki pa jih doslej ni še nihče izdelal. Za varstvo okolja (uničevanje odpadnih surovin) tako ostajajo odgovorne le proizvodne organizacije, ki sicer v odpravljanje tehnoloških slabosti vlagajo velika sredstva, na koncu pa ostajajo brez pravih rešitev.

ONESNAŽEVALCI!!

Nova avtocesta Medvode ni kaj prida razbremenila avtomobilskega prometa. Medvoški klanec je še vedno žarišče onesnaževanja zraka, saj vozniki »normalno« dodajo plin.

V Donitovem tozdu Inštitut, ki ima status znanstveno raziskovalne organizacije, pa ne čakajo le rešitev »od zgoraj«, temveč tudi sami iščejo in raziskujejo najboljše rešitve za uničevanje odpadnih surovin, predvsem pa načine, kako jih koristno uporabiti v proizvodnji. V zvezi z reciklažo, kot strokovno imenujejo ponovno vračanje odpadnih surovin v proizvodnjo, imajo razpisano raziskovalno nalogo. Prvi uspešni rezultati so že znani, kmalu pa lahko pričakujemo le-teh še več.

Brane Praznik
Vera Vogrinčič

Uredništvo na obisku v KS Bratov Babnik

Se bo klobčič odvil?

Krajevna skupnost Bratov Babnik, ki meji na Podutik, Koseze in Dravljje, je ena velikih krajevnih skupnosti, kjer živi preko pet tisoč ljudi. Jedro predstavlja, Ljubljancanom zelo znano, naselje Draveljska gmajna. Poznajo jo po lepem okolju in še lepših individualnih hišah in stanovanjskih blokih. A videz žal vara. Resda so v krajevni skupnosti z rešitvijo nekaterih perečih problemov v preteklem obdobju uspeli stanje izboljšati. Vendar pa ne-močni zaradi nedokončane sanacije nekaterih zgradb v njej zgubljajo v svojih vrstah še tiste, do zdaj najbolj zagnane.

Pišemo leto 1987: to pa je že dobrih deset let od tistega dne, ko so se prvi stanovanjci vselili v nova stanovanja zgrajena v takratni »draveljski gmajni«. Stanovanja so bila zgrajena v rekordnem času, toda v začetku leta 1976, ko so se pričeli vseljevati prvi stanovanjci, se je na krajevno skupnost Dravljje, Staninvest in še kam vsul plaz pritožb na račun slabe gradnje in pomanjkljivosti v stanovanjih: razpokane stene, vlažnost, obstoječe razpoke so se večale, nastajale nove, v pritličnih stanovanjih je zaudarjalo po fekalijah iz kanalizacije, pa še in še. Pritožb stanovanjcev je bilo toliko, da se je tudi takratni Staninvest kaj kmalu zavedal, da z gradnjo le ne more biti vse v redu.

Zgrešena gradnja na močvirnatih tleh se je končno znašla na okrožnem javnem tožilstvu. Kljub znanim povzročiteljem te velikanske škode in načetih živcev številnih stanovanjcev, zlasti v Plešičevi in ulici 28. maja, krivci za storjeno kaznivo dejanje še do danes niso poklicani na odgovornost. Nekaj let pozneje se je na dveh blokih (v Plešičevi) pričelo s sanacijo, a kaj, ko so se razmere po obnovi še poslabšale. Po zadnjih informacijah IS SO Ljubljana-Siška naj bi se sanacija nadaljevala v začetku meseca aprila letos?!

Tone Jan, kot prvi predsednik Sveta krajevne skupnosti je takole strnil svoje misli: »Smo že v drugem srednjeročnem obdobju razvoja krajevne skupnosti, s sanacijo pa smo komaj na začetku. Ne morem razumeti vodstvenih struktur občine, ki so se neodgovorno obnašale do tega problema, še manj pa razumem, zakaj krivci še do danes niso poklicani na odgovornost. Skrajni čas je, da se s sanacijo nadaljuje, saj je škoda iz dneva v dan vse večja, obnova pa dražja«.

Prizadetim stanovanjem pa niso prizanesli niti pri režijskih stroških. Za pogon kotlovnice se uporablja uvoženi plin, ki je za večino stanovanjcev predrag. In če upoštevamo slabo gradnjo in še slabšo toplotno

izolacijo, je toplotni učinek znatno manjši, zato je tudi večja poraba plina in temu je primerna cena, ki je prehudo breme za mnoge stanovanjce. Plinski bojlerji pa so itak poglavje zase. Rad bi poznal tisto pametno »bučo«, ki si je na teh močvirnatih tleh omislila plin«, je med drugim razmišljal Ilija Trajkovski.

Domačini Dravelj vedo povedati, da je teren, kjer so danes stanovanjski bloki, močvirnat. To so vedeli tudi arhitekti in ostali, ki so se odločali za gradnjo. Rezultat: kadar so večji nalivi (krajani se zdaj bojijo naglega kopnenja snega), se podtalnica dvigne in kanalizacija odpove. Poplav v pritličnih stanovanjih je bilo doslej nič koliko. Ko bi bila saj podkletena, niti tega ne. Dovolj veliki neumnosti pred več kot dvajsetimi leti, bi radi brihtneži dodali še eno kapitalno, in sicer gradnjo železnice, nihče pa ob tem ne razmišlja o kanalizaciji in podtalnici. Tako so komunalno urejenost komentirali Tone Jancič, Stanko Brumec, Aleksander Bole in Drago Vasiljevič.

Francka Brckan in Savka Jakopič stanujeta v najbolj ogroženem bloku na Plešičevi. Takoj po poskusni sanaciji so tamkajšnji stanovanjci prejeli položnice za polno stanarino (za stanovanja v blokih, ki so predvidena za obnovo, velja skoraj polovična cena), kar jim je zakuhal tudi nekdanji predsednik hišnega sveta, ki je brez soglasja zbora stanovanjcev, dal pisno jamstvo »da je sanacija uspešna!« Če je res uspela, zakaj je ponovno v programu sanacije draveljske gmajne. In če je tako, smatramo, da so stanovanjci upravičeni do plačevanja enake stanarine kot v ostalih blokih!

O draveljski gmajni bi še lahko govorili. Cvetek takšnih in drugačnih ne manjka. Zato se ni čuditi nejevolji in nezaupanju krajanov, saj so jim prazne obljube zrastle že čez glavo. Vsekakor so omembe vredni tudi uspehi, o katerih pa bi veljalo spregovoriti kdaj drugič. Tokrat le toliko, saj so naštetih problemi več kot očitni in nujni takojšnje rešitve!

Jože Čurin

